

Bio Vet Innovator Magazine

(Fueling The Future of Science...)

Volume 3 (Issue 6) JUNE 2026

World Environment Day - 05th June 2026

Popular Article

ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਨਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ: ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਿਕ

ਦਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ¹, ਬਿਲਾਵਲ ਸਿੰਘ² ਅਤੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਮੁਖੋਪਾਧਿਆਯ¹

¹ ਬਾਇਓਇਨਫਾਰਮੈਟਿਕਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਕਾਲਜ ਆਫ ਐਨੀਮਲ ਬਾਇਓਟੈਕਨੋਲੋਜੀ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਵੈਟਰਨਰੀ ਅਤੇ ਐਨੀਮਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ - 141008

² ਪਸ਼ੂ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਅਤੇ ਗਾਇਨਾਕੋਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ, ਵੈਟਰਨਰੀ ਸਾਇੰਸ ਕਾਲਜ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਵੈਟਰਨਰੀ ਅਤੇ ਐਨੀਮਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ - 141008

*Corresponding Author: csmukhopadhyay@gadvasu.in

Received: June 17, 2026

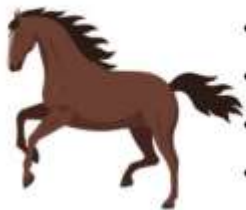
Published: June 22, 2026

© All rights are reserved by ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਮੁਖੋਪਾਧਿਆਯ

ਸਾਰ:

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੋੜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਰਹੇ ਹਨ—ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਾਥੀ ਹੋਣ, ਮਿਹਨਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗਰਵ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਨਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ—ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਅਤੇ ਜੈਨੇਟਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਸਮੇਤ—ਸਿਰਫ਼ ਰਿਵਾਇਤ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਤਪਾਦਕਤਾ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ?

- ਨਸਲ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ
- ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ
- ਇਨਬ੍ਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ
- ਮਾਲਕੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਫ਼ਾਇਦੇ

- ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ
- ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧੀਆ ਰੋਧਕ ਸਮਰਥਾ
- ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਦੇ ਘੱਟ ਖਰਚੇ
- ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਈ ਯੋਗ
- ਬਹਿਤਰ ਬਰੀਡਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ

ਦੇਸੀ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ

- ਸਥਾਨਕ ਮੌਸਮ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ
- ਘੱਟ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ
- ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ
- ਜੇਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਨਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ?

ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਵਿਰਾਸਤ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਸਮ ਨਾਲ ਢਲਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਕਥਾਮ, ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੂਲ ਨਸਲ ਮਾਰਵਾੜੀ ਘੋੜਾ ਆਪਣੀ ਟਿਕਾਊ ਤਾਕਤ, ਸਹਿਨਸੀਲਤਾ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਮੁੜੇ ਹੋਏ ਕੰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਲੱਖਣ ਲੱਛਣਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਣ TSHZ1 ਜੀਨ ਵਰਗੇ ਜੈਨੇਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਠਿਆਵਾਰੀ ਨਸਲ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਮਈਪੁਰੀ ਪੇਨੀ ਚੁਸਤ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਘੋੜੇ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਜਾਣਨ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾਈ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਨਸਲ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਿੱਧਾ ਘੋੜੇ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭੂਟੀਆ ਜਾਂ ਸਪੀਤੀ ਪੇਨੀ ਵਰਗੀਆਂ ਨਸਲਾਂ, ਜੋ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਲੰਮੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਚਿਤ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਕੱਛੀ-ਸਿੰਧੀ ਵਰਗੀਆਂ ਡ੍ਰਾਫਟ ਨਸਲਾਂ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਖਿੱਚਣ ਜਾਂ ਖੇਤ ਜੋਤਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਨ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਵਾਲੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀ, ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਰਿਵਾਇਤੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਘੋੜਾ ਨਸਲਾਂ 'ਤੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ ਅਧਿਐਨਾਂ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਜੈਨੇਟਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਰਸਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਬਦਲਾਵਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਢਲਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਲਦਾਖ ਦੀ ਜਨਸਕਾਰੀ ਨਸਲ ਨੇ ਸ਼ੀਤ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਚਾਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਉਣਾ ਸਿੱਖ ਲਿਆ ਹੈ — ਇਹ ਗੁਣ ਉਹਨਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਅਣਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਬੇਤਰਤੀਬੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕ੍ਰਾਸਬਰੀਡਿੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇ।

ਦੇਸੀ ਨਸਲਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ: ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਲੋੜ:

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਰਵਾੜੀ, ਕਾਠਿਆਵਾਰੀ, ਕੱਛੀ-ਸਿੰਧੀ, ਭੂਟੀਆ, ਸਪੀਤੀ, ਜਨਸਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਈਪੁਰੀ ਸਮੇਤ ਅੱਠ ਮੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇਸੀ ਘੋੜਾ ਨਸਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਬੇਤਰਤੀਬ ਕ੍ਰਾਸਬਰੀਡਿੰਗ ਅਤੇ ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਹਨ।

ਮਾਰਵਾੜੀ ਘੋੜਾ, ਜੋ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ, ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬ ਬਰੀਡਿੰਗ ਕਾਰਨ ਲਗਭਗ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਜੈਨੇਟਿਕ ਅਧਿਐਨਾਂ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮਾਰਵਾੜੀ ਹੋਰਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸਦੀ ਪੁਨਰਵਾਪਸੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਨਸਲ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕੇ, ਕਿਸਾਨ ਇਹਨਾਂ ਨਸਲਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਜੈਵਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਰਕੀਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂਯੋਗ ਫਾਇਦੇ:

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਹੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵਧੇਰੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਿਕਦੇ ਹਨ। ਖਰੀਦਦਾਰ—ਚਾਹੇ ਉਹ ਖੇਤੀ, ਖੇਡ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਹੋਣ—ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਮਾਰਵਾੜੀ ਘੋੜੇ ਦੇ ਅਰਬੀ ਅਤੇ ਮੰਗੋਲੀਆਈ ਵੰਸ਼ ਨੇ ਇਸਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਧਾਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਮਈਪੁਰੀ ਪੇਨੀ ਦਾ ਪੇਲੋ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਾਤਾ ਇਸਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਜੈਨੇਟਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਬਰੀਡਿੰਗ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੈਨੇਟਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਮਾਤਾ-ਵੰਸ਼ੀ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਬ੍ਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਰਬੀ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨਾਂ

ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸੈਟੇਲਾਈਟ ਮਾਰਕਰ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਚੰਗੇ ਲੱਛਣਾਂ ਵਾਲੇ ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਣ।

ਦੇਸੀ ਨਸਲਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਢਲਣ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੀਤੀ ਪੇਨੀ ਬਰਫੀਲੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਸਮਰਥ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਭੂਟੀਆ ਘੋੜਾ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੀਊਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਨਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਾਣੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕ੍ਰਾਸਬਰੀਡਿੰਗ, ਇਹਨਾਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਹੀ ਨਸਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ:

- **ਨਸਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰੋ:** ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮਾਰਵਾੜੀ ਹੋਰਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮਾਰਵਾੜੀ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।
- **ਜੈਨੇਟਿਕ ਜਾਂਚ:** ਨਸਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕ੍ਰਿਸੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ (NGOs) ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਕਰਕੇ ਜੈਨੇਟਿਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਓ।
- **ਅਣਯੋਜਤ ਕ੍ਰਾਸਬਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਚੋ:** ਹਾਲਾਂਕਿ ਕ੍ਰਾਸਬਰੀਡਿੰਗ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਗੁਣ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਣਨੀਤਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਤੇਜ਼ੀ ਲਈ ਅਰਬੀ ਜੀਨਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਵਟ, ਪਰ - ਟਿਕਾਊਪਣ ਨੂੰ ਘਟਾਏ ਬਿਨਾਂ।
- **ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਵੋ:** ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਦੇਸੀ ਨਸਲਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਤੀਜਾ:

ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਨਸਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ — ਇਹ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਇੱਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੈ। ਠੀਕ ਨਸਲ ਦੀ ਚੋਣ, ਵੰਸ਼ਾਵਲੀਆਂ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀਕਰਨ ਅਤੇ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਰਾਹੀਂ, ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਜੈਵਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ: “ਚੰਗਾ ਘੋੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ — ਉਹ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।”

ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਣਯੋਗ ਗੱਲਾਂ:

- ਚੰਗੀ ਬਰੀਡਿੰਗ ਅਤੇ ਜੈਨੇਟਿਕ ਸੁੱਧਤਾ ਲਈ ਨਸਲ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ।
- ਮੌਸਮਿਕ ਢਲਣਯੋਗਤਾ ਲਈ ਦੇਸੀ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਓ।
- ਇਨਬ੍ਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜੈਨੇਟਿਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਓ।
- ਨਸਲ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੋ ਰਹੋ।
- ਰਿਵਾਇਤੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਬਰੀਡਿੰਗ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਓ।